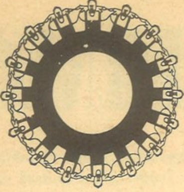

işçikültürü

İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ MERKEZ YAYIN ORGANI SAYI: 1 ▫ NİSAN 1977 ▫ FİYATI 100 KURUŞ

BAŞLARKEN

İşçi Kültür Derneği, bir yıl önce kuruldu. Kuruluş dönemi çeşitli dallarda bir hazırlanma dönemi oldu. Dönemin bu niteliği, her alanda, işçi sınıfının mücadelesine inanan, yetenekli, çalışkan, sabırlı insanların bulunup ortaya çıkarılmasını, bir araya getirilmesini, kollektif çalışmaya sokulmasını gerektiriyordu. Bu görev büyük ölçüde yerine getirildi. Müzik, halkoyunları, tiyatro, grafik gibi dallarda ilk adımlar atıldı. Hatta ilk adımların da ötesine geçildi. Pek çok yetenekli, genç insan ortaya çıktı; birlikte çalıştılar, nitelikli ürünler verdiler. Titiz, disiplinli, ortaklaşa çalışmanın değeri anlaşıldı. Somut olaylarda yaşanılarak anlaşıldı. Çalışmalara katılanların sayısı giderek arttı.

Bu arada, Derneğin örgütlenmesinde gelişmeler oldu. Ankara dışında birkaç ilde şubeler açıldı. Böylece, bir yandan Derneğin emekçi yığınlarla ilişkileri gelişirken, bir yandan da Dernek çalışmalarına katılan işçi ve emekçilerin sayıları artmaya başladı. Bu artış, önümüzdeki dönemde de, örgütlenmenin genişlemesi ve yeni çalışma hedefleri ile birlikte hızlanarak sürecek.

Yeni dönemde Derneğin, işçi kültürünün geniş işçi ve emekçi yığınlara tanıtılmasına, geliştirilmesine, zenginleştirilmesine yönelik çalışmaları yoğunlaşacak. Öte yandan, çalışma alanlarında kuruluş dönemine oranla önemli genişlemeler olacak; daha önce girilmemiş birçok yeni alanda çalışmalar yapılacak. Bu çalışmalar sırasında, Derneğin kuruluşunda var olan şu ilke hiç bir zaman gözden kaçırılmayacak: İşçi sınıfı yeni doğan bir toplumun öncüsü, kurucusu olarak kendi damgasını taşıyan bir kültür yaratır. Ama bu kültür, yoktan var olmaz. İnsanlığın yüzlerce yıllık kültür birikiminden yararlanır. Onun gerici yanlarını ayıklayarak, en zengin, en ileri yanlarını alır. Kendi kültürünü bu temel üzerinde geliştirir.

Yeni dönemde, çalışma alanlarındaki bu genişleme, çalışma biçimlerinde bir değişikliği de birlikte getiriyor. Bundan böyle, işçi ve emekçi yığınlarla daha yakın, daha sıkı ve günlük ilişkiler içinde bulunmak gerekiyor. Bu durumda yeni dönem, büyük, toplu gösterilerin yıl içinde belirli günlerle sınırlandırıldığı, buna karşılık, emekçilerin günlük yaşamlarını sürdürdükleri yerlerde yapılacak çalışmaların gitgide yoğunlaştırıldığı bir görünüme bürünecek. Çalışan yığınların, eğitimden sanata, sağlıktan spora kadar çeşitli sorunları, onlarla birlikte, onların olabilen en geniş katılımıyla ele alınacak, tartışılacak, çözüm önerileri getirilecek.

Önümüzdeki dönemin buraya kadar kabaca özetlenen nitelikleri, bu çalışmaları yığınlara ulaştıracak, elde edilecek sonuçların kalıcılığını sağlayacak yayınları da zorunlu kılıyor. Çeşitli broşürler, kitapçıklar, eğitim notları, vb. Ama hepsinden önce, bir sürekli yayın zorunluluğu şimdiden kendini göstermiş durumda. **İŞÇİKÜLTÜRÜ** bu zorunluluğun sonucu olarak çıkıyor.

İŞÇİKÜLTÜRÜ'nde her ay İşçi Kültür Derneği'nin çalışmalarına, örgütlenmesindeki gelişmelere ilişkin bilgi verilecek. Bunun yanı sıra, Derneğin çalışma alanına giren bütün konularda Türkiye'de ve dünyada ortaya çıkan önemli gelişmelerle ilgili haberler, yorumlar, değerlendirmeler yer alacak. İşçi kültürünün öğrenilmesine, geliştirilmesine katkıda bulunabilecek yazılar yayımlanacak. Emekçi kadınların, emekçi gençlerin çeşitli sorunlarına ilişkin olarak. bir örneği bu sayıda da görülen ropörtajlar, incelemeler yapılacak.

Nihayet bu gazete, Dernekle üyeler ve Derneğin yönelmeyi amaçladığı işçi ve emekçi yığınlar arasında düzenli ve canlı bir haberleşme sağlayacak. Özellikle bu son işlevi yerine getirebilmesi ise, büyük ölçüde, Dernek üyesi olsun olmasın bütün okuyucularından alacağı yardımlara, katkılara bağlı. Bu ilişkiyi canlı tutabilmek için her türlü çabayı göstermek gerekiyor. Bu amaçla **İŞÇİKÜLTÜRÜ** Dernek üyelerinden ve bütün okuyuculardan gelecek katkılara her zaman açık olacak.

İşçi sınıfı toplumun demokratikleştirilmesi mücadelesinin de öncüsü, en etkin gücü durumundadır. Mücadelenin başarıya ulaşması için toplum hayatının bütün alanlarında örgütlü, disiplinli, sabırlı çalışmalar yapılması, bunların yığınlar arasında sürdürülmesi gerekiyor. İşçi Kültür Derneği bu gerekliliğin kültür-sanat alanına yansımasından doğmuştu. Derneğimizin bir yıllık gelişimi ve bu gelişim karşısındaki dostça ve düşmanca tepkiler, bu gerekliliğin artarak sürdüğünü gösteriyor. Öyleyse önümüzdeki görev, onu yeni dönemin gereksinimlerine uygun olarak daha da geliştirmektir. ●

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFINA SELAM

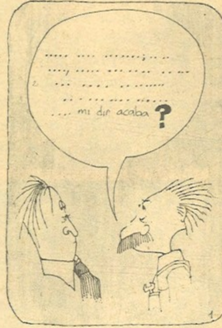
Türkiye işçi sınıfına selâm!
Selâm yaratana!
Tohumların tohumuna, serpilip gelişene selâm!
Bütün yemişler dallarınızdadır.
Beklenen günler, güzel günlerimiz ellerinizdedir,
haklı günler, büyük günler,
gündüzlerinde sömürülmeyen, gecelerinde aç yatılmayan.
ekmek, gül ve hürriyet günleri.

Türkiye işçi sınıfına selâm!
Meydanlarda hasretimizi haykıranlara.
toprağa, kitaba, işe hasretimizi,
hasretimizi, ayyıldızlı esir bayrağımıza.

Düşmanı yenecek işçi sınıfımıza selâm!
Paranın padişahlığını,
karanlığını yobazın
ve yabancının roketini yenecek işçi sınıfına selâm!

Türkiye işçi sınıfına selâm!
Selâm yaratana.

Nâzım Hikmet

Müessese Kulüpleri..

BİR TAŞLA DÖRT KUŞ

İnsan yaşantısının sürekli değiştiğini biliyoruz. Bazı kavramlar etkisini yitirirken, yeni kavramlar toplum yaşantısını etkilemeye başlıyor. 20. yüzyıla özgü ve giderek önemi artan bir ugraşı da spor. Gazetelerin oldukça önemli bir oranı spora ayrılmış. Televizyon haftanın belli saatlerinde hatta günlerinde spor yayını yapmayı görev edinmiş. Görüldüğü gibi sporun bilincine varamamış Türkiye -ileride değineceğimiz bazı terslikler olsa bile- spora ilgi göstermek zorunda kalmış.

Asrımızda spor bir bilimsel araştırma konusu. Bu araştırmaların tek amacı ve sonucu ise sporun tüm insanlar, özellikle gelişmekte olan çocuklar için yararlı oluşudur. Ulaştığımız bu sonuç bize kitle sporu hedefini gösteriyor. Kitle sporu tüm halkın istediği spor dalını seçerek yeterince malzeme, tesis, çalıştırıcı yardımıyla spor yapması anlamına geliyor. Doğaldır ki bu işi hakkınca ancak devlet yapabilir. Fakat yapabilen devlet sayısı ise çok az. Yapılabilen ülkelerde ise, spor, düzenin aynası görevini üstleniyor. Şeref kürsülerinde yalnız onların sporcuları görülüyor. Kimi ülkelerde ise spor göstermelik. Hatta hakim sınıflarca halkı uyutmak, işçi sınıfının iktidar mücadelesini bölmek için kullanılıyor. Bu oyunların en yakın örneği ise Bursa'da sergileniyor.

Herkesin bildiği bir gerçek Bursa'nın artık eski Bursa olmadığı, bir zamanlar Bursa'da gericilik kol gezerken, artık Bursa'ya işçi sınıfının, mücadelesinin bayrağı çekilmiş durumda. Doğaldır ki, işçi sınıfının birliğini, bilinçlenmesini istemeyen güçler var. Bu birliği bozmak için patronlar çeşitli oyunlar oynuyorlar. Oyunlardan bir tanesine ise spor alet ediliyor.

Yurdumuzda devlet spora gereken parasal katkıda bulunmuyor. Hiçbir yerden destekleri olmayan amatör kulüplerin ise sporumuzun örgütlenmesine hiçbir yararları yok. İktidarlar son çare olarak iki yönlü yararı olacak müessese kulüplerine bel bağladılar.

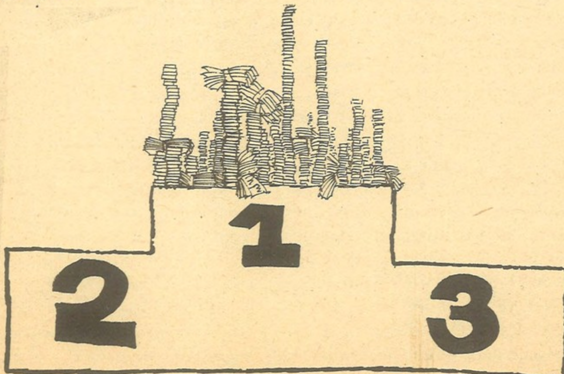
Birçok şirket için bu öneri çekiciydi. Birincisi kanunen gerekli olan 500'den fazla işçi çalıştıran işletmelerin spor tesisleri yapma yükümlülüğü yerine getirilecekti. Bu kanunun amacı işletmelerin yapacağı tesislerle işçilere spor yapma olanağının tanınması idi. Ne kadar amacına ulaştığı ortada.

İkinci nokta vergi kaçırma. Spora harcanan para masraf olarak vergi yükünü azaltıyordu. İşin öbür ve daha kârlı yönü ise reklam. Televizyon reklamının dakikasının bedeli 100.000.TL. olduğu bir devirde bir spor kulübü ile her ay saatlerce reklam yapmanın tadı şirketlerce ufak fedakarlıklara değiyordu.

Bu kadar kârlı bir işi kaçırmak istemeyenler "amatör" sporculara milyonlarca lira ödeyerek spor sahnesinde boy göstermeye başladılar. MKE Ankaragücü, Boronkay ve Eczacıbaşı'ndan sonra Bursalı işçilerin yakından bildiği gibi, Koç, Tofaş ile depara kalktı. Buna kısa süre sonra Renault'da katıldı. Fabrika sahipleri kendi kârları için bu işe girerken fabrikalarda çalışanları birbirlerinden uzaklaştırabilmek olanağını da düşünüyorlardı. Neredeyse başarıya da ulaşacaklardı. Tofaş ile Renault arasındaki maçlar çekişmeli geçmeye başlamıştı. Bu heyecan o kadar arttı ki işçi temsilcileri bile bir an karşılarındaki arkadaşları ile her alanda beraber olduklarını, sendikada, bölge temsilciliğinde, 16 Eylül'de, gelmiş ve gelecek 1 Mayıs'larda omuz omuza olduklarını unutacak oldular. Aslında istenilen de buydu. Milyonlarca lira işçiden kesilip işçi adına "amatör" spora yatırılmasının nedeni buydu. Kanun gereklerine, reklam kârlarına, vergi kaçırmalara ek olarak işçiyi bölme çabalarına da katkıda bulunmak.

Sonuçta ne oluyor? Spor alet edilerek omuz omuza ekonomik, demokratik kazanımları için savaşmaları gereken işçileri suni bir şekilde bölmek istiyorlar. İşçilerin sporu kendileri yapmaları, çocuklarının yapmaları gerekirken seyirciliğe itiliyorlar. Ufak bir maç nedeni ile aynı yolun yolcuları birbirine hasım edilmeye çalışılıyor. Bir anda geçmiş ve gelecek mücadeleyi unutup hazırlanan tuzağa düşüyorlar.

Ama, hayır, hiçbir işçi, sınıfının bilincine varmış hiçbir işçi bu oyuna gelmeyecek.

DERNEĞİMİZ

İşçi Kültür Derneği bir sene kadar önce kuruldu. Başta emekçilerin kültürüne sahip çıkmayı amaçlayan küçük bir gruptuk. Buna rağmen kuruluşumuzdan hemen bir ay sonra ilk işçi gecemizi yaptık. Koromuz çeşitli demokratik kitle örgütlerinin, sendikaların gecelerine katıldı. Halk oyunları ekibimiz, çeşitli bölgelerimizin oyunlarının yanısıra üretimin anlatıldığı yeni bir dans çalışmasına da girdiler. Koromuz yeni yeni marşlar üretti. Geçen dönemde işçi kültürüne katkısı olan oyuna İşçi Kültür Derneği'nin ödülü verildi. Bu ödülü Çağdaş Sahne'nin oynadığı grev oyununa emeği geçen sanatçılar layık görüldü. Dostlar Tiyatrosunun sahneye koyduğu Alpagut oyunu övgüye değer oyun olarak değerlendirildi. İşçiler arasında işçi gözü ile 1976 "Aşımızdaki Faşizm" konulu bir karikatür yarışması düzenlendi. 3 işçi arkadaşımız ödüle layık görüldüler.

İçinde bulunduğu zor şartlara rağmen değerli çalışmaları ile Derneğimizin kuruluş döneminde katkısını esirgemeyen Sevgi Soysal arkadaşımız aramızdan ayrıldı. Arkadaşımızın anısına bir gece yapıldı. Derneğimiz, tiyatro bölümü onun "Ay'ı boyamak" hikayesini oyunlaştırarak sergiledi. Ko-

Hikaye

ALINTERİ

Onu görmiyeli ancak üç yıl olmuştu. Sevdiğim bir arkadaştı. Nasıl sevmem, yoksulluk günlerimizde sefaletimizi dostça bölüşmüştük. Bir simidi ikimiz bir bardak çayda ıslatır yerdik. Bana eski bir pardesü vermişti. Pantolonum, ceketim delikdeşik olduğu için, bütün bir yaz sıcağında o kalın pardesüyü sırtımdan çıkaramamış, kaplıca musluğu gibi zırıl zırıl terlemiştim. Bana, bir okul arkadaşım, al şu parayı da bir iş yap, diye ikibin lira vermişti. Bütün hayatımda iş denen şeyi beceremediğim için, ikibin lirayı götürüp onun avucuna bırakmıştım. O kendisini müthiş, eşsiz bir işadamı görürdü. Onu benden önce tanıyanlar da öyle söylüyorlardı. Bir zamanlar İstanbul'unkaraborsa kıralıymış. Emri altında kırk-elli karaborsacı çalışırmış. Günde temiz para binikibin lira kazanırmış. Sonra bir tersi dönmüş, meteliksiz kalmış. Benim de huyumdur, nerde tersi dönenler, nerde mirasını yiyip meteliksiz kalanlar varsa, onları arayıp bulur, onlarla arkadaş olurum.

Onu tanıdığım zaman, belki üstüste on kez iflas etmişti. Artık öyle olmuştu ki, bir alacaklısı karsısına çıkıp parasını istese, kovardı. Ama hicbir zaman zengin olmak umudunu yitirmedi.

İnsanın isi ters gitti mi gider. Bir eski okul arkadasımdan alıp verdiğim iki bin lira da onu düzeltmedi. Bu başarısızlığı ne ben onun başına kaktım, ne de o benden dostluğunu esirgedi.

Sonra ben o ikibin liranın ödeyebildiğim kadarını üç-beş, o eski arkadaşıma ödedim.

Araya pek çok olaylar girdi. Dostluğumuzun arası soğudu. Birbirimizi kaybettik.

Geçende baska bir arkadasla konuşurken söz döndü dolaştı ona geldi.

— Şimdi görme onu, dedi, zengin oldu.

— Deme yahu...

— Vallahi... Günde bin liraya para demiyor.

— Hadi canım.

— Özel arabası var, soförü var.

— Nasıl oldu?

— Basbayağı oldu işte. Bir telefonda, gün oluyor, on bin lira kazanıyor.

— Alay mı ediyorsun?...

— Bir han yaptırdı bir de apartman yaptırıyor.

İnsanın bir türlü inanası gelmiyor. Üç yılda bütün bunlar nasıl olur? Ben gece gündüz çalışıyorum da bodrum katındaki evimin kirasını bile zarzor veriyorum.

Bir de üstelik,

— Ne kadar eski borcu varsa ödüyor! demesin mi!

Aklıma şu bizim eski hesap geldi. Kendisine bir mektup yazdım. "Belki hatırlarsın, dedim hani şu..."

Hatırlamıs. Bir adam gönderdim, parayı verdi. Kendisiyle telefonda ko-

ZİN BİR YILI

romuz sevdiği türküleri söyledi.Rutkay Aziz, Varlık Özmenek Yılmaz Onay, Dursun Akçam, Ömer Polat Sevgi arkadaşımızla ilgili anılarını anlatarak gecemize katkıda bulundular.

Derneğimizin Bursa ve Adana Şubeleri kuruldu. Ankara, İzmir, İstanbul şubelerimiz de bugünlerde kuruluyor. 19 Şubat'ta yaptığımız Birinci Genel Kurulumuzdan sonra yeni çalışma dönemine girdik: Daha güçlü, daha yaygın çalışmalarımızda bundan sonra birlikte olacağız.

AZİZ NESİN

nuştuk.

— Sen neve bana gelmiyorsun? dedi

— Yahu, dedim, ben zaten uğursuzun biriyim. Kendime vararım yok, sana olsun zararım dokunmasın.

—Eskiden geliyordun, dedi.

— Eskiden sen de benim gibi meteliksizin biriydin, dedim, kaybedecek nevin vardı?

Çok üsteledi: Kalktım gittim. Büyük bir handa beş altı odalı vazıhane tutmuş. Kapısının üzerinde "Alınteri - İthalat, İhracat, komisyon işleri" yazılı. Beni çok iyi karsıladı. Arabasına bindik, öğle yemeğini yedik. Başka bir ticarethanesi daha varmış. Onun da adı "Alınteri ticaret evi."

— Aman arkadas, dedim, üç yıl içinde bütün bunları nasıl yaptın?

— Alnımın teriyle.

Kimbilir kac binlira olan arabayı gösterdim:

— Ya bu?

— Alnımın teriyle!

Sonra beni kendi hanına götürdü. Onun da kapısında "Alınteri Hanı" yazılı. Bir han daha yapıtırıyormus, adı "Küçük Alınteri Hanı."

Akşam üzeri, yine otomobilivle apartmanına götürdü. Her dairede altı oda var. Kapıdan girerken başımı kaldırıp baktım: "Alınteri Apartmanı" yazıyor. Artık davanamadım,

— Bana bak, dedim, sen bu ticarethanelerinin, hanlarının, apartmanlarının adlarını değistir.

— Neden?

— Değiştir işte...

— "İdrar ticaret evi", "Büyük idrar hanı", "Küçük idrar hanı", "İdrar apartmanı" kov.

Tekrar,

— Neden? dive sordu.

— Neden olacak, dedim, çalışmaktan yalnız alnım değil, koltuk altım terliyor, imanım gevrivor, hala bir ev kirasını zamanında veremivorum. Senin alnın, Karakulak suyunun kavnağı olsa üç yılda bu kadar terlemez be!... Seninkisi alınteri değil, sidik... Durmadan fıçı fıçı bira içsen, üç yılda bu kadar idrar bile gelmez insandan...

Allahaısmarladık demeden ayrıldım. Daha alacağım beşvüz lira var. Adam göndersem acaba verir mi? Eğer vermezse yandım. Beşyüz liravı çıkarmak için daha bövle elli yazı yazmam gerekecek. Epivce alnım da, altım da terliyecek demektir.

Konuşa konuşa...

SİNEMAYA GİDER MİSİNİZ?

Sinemaya gidilmez mi? Gidilir elbet. Gidilir de, bir iki saat vakit geçirmenin dışında. biraz da işe yarasın istiyor insan. Hele işçi olunca. İşçilerin öyle boşa harcayacak fazla vakti yok. İşçilerin yakında bütün toplumu yöneteceklerini herkes biliyor. Dünyanın birçok yerinde böyle olmuş. Bizde de olacak. Bu yüzden işçiler, şimdiden o günlere hazırlanıyorlar. Bir yandan daha usta işçiler olurken, bir yandan da, neler olup bitiyor, işler nasıl çevriliyor, bunları öğreniyorlar.

Ama bu durumu kabullenemeyenler, engellemek isteyenler de var. Şimdilik pek çok şey de bunların elinde. Kitaplar, okullar, gazeteler, radyolar, televizyonlar. Sinema da öyle. Bütün bu araçları o ilerideki günleri geciktirmek için kullanıyorlar. Dertleri, işlerin tıkırında gitmesi. İşlerin nasıl tıkırında götürüldüğünü de herkesin bilmemesi gerekiyor. Çünkü o zaman bu işleri yürütmek güçleşir, git gide olanaksız hale gelir.

Bunun için tutulan yollardan biri, boş umutlar yaratmak. Boş umutlar, dünyada olmayacak hayaller yaratıp, düşünmeye, işlerin aslını esasını sorup soruşturmaya başlamış insanları avutmak. İşte sinemada habire karşılaştığımız bir örnek: Boğaz tokluğuna çalışan, yoksul bir işçi. Genç, beş parası yok. Ama evde bakılacak anası, kardeşleri var. Ne yapsın bu işçi? Yalnız, ayıptır söylemesi, fena çocuk sayılmaz: Boy, pos yerinde; hani "dal gibi" derler ya, öyle bir delikanlı. Zaten patronun da güzel, kültürlü, biraz da şımarık bir kızı var. Birkaç gündür, ne hikmetse, hep yolunun üstüne çıkıp duruyor. İşte talip diye buna derler: Düzelt patronun kızıyla arayı, bitsin bu iş. Geç kayınbabanın fabrikasının başına, ondan sonra, sat anasını işçilerin de, çalışmanın da.

Olacak şey midir bu? Hayır, ama gene de, her iki üç filmden birinde buna benzer hikayeler anlatılır. "Bir adama kırk kere deli dersen, sahiden deli olur" demişler ya, bu da ona benzer biraz. Böyle hikayeleri yirmi kere, otuz kere dinleyen, seyreden insanda, kafasının bir kenarında, elbet bunlardan bir iz kalır. Böyle böyle, bir iz, bir iz daha derken, boş hayaller güçlenir, gerçek hayatta verilecek mücadelenin zorluğu karşısında zaman zaman belli bir çekicilik bile kazanır. Yapılmak istenen de budur zaten. Hiç bir şey değişmesin, böyle gelmiş, böyle gitsin.

Bir de, özellikle Türkiye'de yapılan filmlerde, hemen hemen her zaman karşılaştığımız bir durum var. Herşeyi, ne olup bitiyorsa, insanların başına neler geliyorsa herşeyi, başa çıkılmaz, ne olduğu anlaşılmaz bir güce, kadere bağlamak. Bir işçi kolunu kaptırır makineye, bunun adı "kadersizlik" olur. Arabasını deli gibi süren bir zengin çocuğu, yoksulun birine çarpar, gözünü kör eder; sonra o yoksul, "kaderim böyle imiş, ne söylesem boş" diye şarkılar falan söyleyip meyhanelerde kendisi gibi yoksul insanlardan ekmek parası toplar. "Kader" herkes için nimetlerin de eziyetlerin de hesabını yapmış ve ona göre dağıtmıştır. Bu hesabın sonunda, insanların büyük çoğunluğunun payına eziyetten başka bir şey düşmemiştir. Ama bunu kimse değiştiremez; çünkü, "kadere karşı gelinmez."

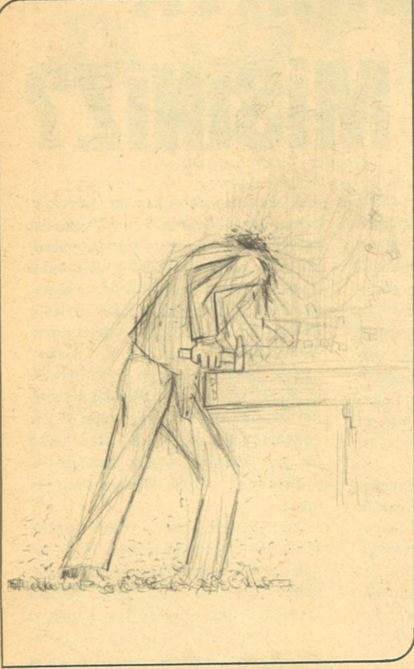
İşçilere, emekçilere yönelik yazılı, çizili, sözlü ne varsa her şeyde böyle yoğun bir "kadercilik" aşılanmaya çalışılır. İşçiler, emekçiler her günkü yaşama kavgaları içinde durumlarının kötülüğünün farkındadırlar; bunu önlemek mümkün değildir. Ama bu durumun, karşı konulmaz, değiştirilmez bir "alın yazısı" olduğuna inandırılırlarsa, bir süre daha her şeyi olduğu gibi devam ettirmek mümkün olabilir.

Peki, bu durum neden en çok sinemada göze batıyor? Neden sinema üzerinde bu kadar duruluyor, başka alanlarda pek görülmeyen en ilkel baskı yöntemlerine baş vuruluyor? Çünkü, sinemanın olanakları, sağladığı kolaylıklar, öteki sanat dallarına göre çok daha fazla. Bir filmin çekimi bir kere tamamlandı mı, onun istenildiği kadar kopyasını çıkarıp çoğaltmak, birçok bakımdan elverişsiz yerlerde, tekrar tekrar gösterebilmek mümkün. Ayrıca, sinema birçok şeyden daha ucuz. Bu yüzden yoksul insanların sinemayı izlemesi daha kolay. Sonra, sinema işçiden, emekçiden yana kullanıldığı zaman, çok güzel, çok etkileyici ürünler ortaya çıkıyor. Bu ürünler kısa zamanda büyük işçi ve emekçi yığınlara ulaşabiliyor, onları etkiliyor, onlara dünyanın değiştirilebileceğini anlatıyor.

İşte çıngar da burada kopuyor. Dünyanın bu durumundan memnun olanlar, bugünkü durumda her şeyin hakimi olanlar, "dünyanın değiştirilmesi" gibi bir söz duyunca küplere biniyorlar. Çünkü kendileri azınlıkta. Toplumun büyük çoğunluğu, işçi ve emekçi yığınlar, dünyanın değiştirilebileceğini anlayınca, hele bir de nasıl değiştirilebileceğini öğrenince, işler sarpa saracak. Her türlü şiddet, baskı, zorbalık buradan doğuyor işte. Zorbalığın yanı sıra, uyutma, aldatmaca da buradan doğuyor.

Sinema seyrederken bütün bunları akılda tutmak gerek. İşçi, emekçi arkadaşlarımıza bunları hatırlatmak, anlatmak, tartışmak gerek. Yoksa bir işçi ne diye gider sinemaya?.

ÇARPITMA, SÖMÜRÜ, YIKINTI: BURJUVA KÜLTÜRÜ

Mobilya işçisi, 18 yaşında, 4 senedir işçi, ilkokul mezunu, sigortasız, aylık geliri 1200 TL. Babası işsiz, 7 nüfusa bakıyor.

S – Boş vaktinde ne yaparsın?
– Top oynarım, arkadaşlarla gezerim sinemaya giderim.
S – Nasıl filimlere, kimlerin filimlerine gidersin?
– Türk filimlerine giderim. Y.Güney'in, C. Arkın'ın filimlerine giderim.
S – Son gittiğin filmin konusu ne idi?
– Konuları saçma sapan, bilmiyorum, konusunu hatırlamıyorum.
S – Hangi filimlere seçerek gidersin?
– Y.Güney'in filimlerine giderdim.
S – Hiç tiyatroya gittin mi?
– Bir kere Altındağ Tiyatrosuna gittim, 5 sene önce
S – Ne oynuyordu, konusu ne idi? Beğendin mi?
– Hatırlamıyorum, beğendim ama sonra gitmedim.
S – Bilet bulsan, fiyatı da ucuz olsa gider misin?
– O zaman tabi giderim.
S – Roman, hikaye okur musun?
– Okumam, uzun oluyor.
S – Roman yazarı şair ismi biliyor musun?
– Bilmiyorum, tanımıyorum
S – TV seyrediyor musun? Neyi seyredersin?
– Dizi filimleri severim. Ne varsa yatana kadar seyrederim

Mobilya işçisi, 24 yaşında, 16 yaşından beri çalışıyor, ilkokul mezunu, sigortalı, aylık geliri 2000.TL. 6 nüfusa bakıyor.

S – Gazete okur musun hangilerini?
– İşyerinde Günaydın ve Tercüman var onu okuyoruz.
S – Gazetenin nerelerini okursun?
– Spor, resimli haberleri, televizyon sahifesini okurum
S – Roman, hikaye okudun mu?
– Hiç okumadım, vaktim yok.
S – Vaktin olsa ne okurdun?
– Bilmiyorum.
S – Roman yazarı, hikaye yazarı bildiğin isim var mı?
– Hiç tanımıyorum, duymadım.
S – Resimli kitaplardan okur musun?
– Okurum, fotoroman, Tom Miks falan onları okurum
S – Tiyatroya gittin mi?
– Hiç gitmedim
S – Tiyatro hakkında ne biliyorsun?
– Hiç birşey bilmiyorum, görmedim ki.
S – Nasıl müzikten hoşlanırsın?
– Türkü severim, oyun havası, uzun hava. Bir de aranjman severim, mesela Zühtüyü.

Çırak, 12 yaşında, 1 yıllık işçi, ilkokulu bitirmiş, sigortasız, ayda 600 TL. alıyor. Ağabeyi 15 yaşında ayda 800 TL. alıyor, ikisi 6 nüfusa bakıyor. Günde 10 saat çalışıyor

S – Boş zamanında ne yaparsın?
– Top oynarım, TV seyrederim.
S – Sinemaya gider misin? Hangi filimleri seversin?
– Cüneyt Arkın, dövüşlü filimlere giderim
S – Hangi tür müziği seversin?
– Bedia Akartürk'ü severim, aranjman pek sevmem
S – Spor yapar mısın?
– Mahallede ayak topu oynuyoruz. Spor yapmak isterim, top, jimnastik.
S – Roman, hikaye okur musun?
– Onları okumam. Resimli kitap okurum.
S – Gazete okur musun? Hangileri?
– Patron Günaydın, Tercüman. Saklambaç alıyor. Biz de onları okuyoruz.

Demirci atölyesinde çırak, 18 yaşında, 2 yıllık işçi, ilk okul mezunu, sigortasız, aylık geliri 1400-1500 TL. 5 kardeş.

S – Sinemaya gider misin, nasıl filimleri tercih edersin?
– Sinemaya ayda bir kere giderim. Türk filimlerini, seks filimlerini beğeniyorum ve daha çok bu filimlere giderim.
S – Niçin seks filimlerine gidiyorsun?
– Bilmiyorum neden olduğunu.
S – Bu filimleri seyredince ne hissediyorsun?
– İnsanda açılma oluyor, hiç kimseden çekinmiyorsun. Rahatlıyor insan.
S – Bu filimler televizyonda da oynasın ister misin?
– Hayır. Çünkü ailelerde seyrediyor televizyonu.
S – Peki bu filimler neden çevriliyor sence?
– Bilmiyorum. Onlar da para kazanmak için yapıyorlar herhalde. Onların mesleği de o.
S – Müzik dinler misin? Hangi tür müziği seviyorsun?
– Hafif batı müziğini dinlerim. Nilifer'le Yeliz'i dinlerim. Hakkı Bulut, Kenan Temiz'in söylediği şarkıları da burada arkadaşlarla dinliyoruz.
S – Neden bu tür müzik dinliyorsun?
– Hoşuma gittiğinden seviyorum. Başka müzik de bilmem zaten. Bir de bizim oranın türküleri var.

İŞÇİ SINIFI, KÜLTÜRÜNE SAHİP ÇIKACAKTIR

Ankara'da dört genç işçi ile konuştuk. Sorularımıza verdikleri cevaplar çok şey anlatıyor. Bildiğimiz, burjuvazinin emekçilerin ekonomik, demokratik mücadelelerine set çekmek, bilinçlenmelerini önlemek için her aracı kullandığı, her fırsatı değerlendirdiği.Sömürü düzeninin sürmesi için kişilerin özellikle emekçilerin düşünmemesi, araştırmaması gerekli.

Bu sürdürülen eğitim sistemi ile çok iyi sağlanıyor. Emekçiler çoğu çeşitli nedenlerle, en önemlisi de eve para getirmesi gerektiğinden eğitimini ancak ortaokul veya liseye kadar sürdürebilir. Bu derecedeki okullarda ise kişiyi eğitmek değil, kişiye ezberletmek metodu kullanılır. Gençlerin okuma alışkanlığını kazanmamaları, düşünmemeye alışmaları, kendilerine verileni olduğu gibi tartışmadan, eleştirmeden kabul etmeleri ilk ve orta eğitim sistemimizin amacı haline gelmiştir. Bunun sonucunda okumayı sevmeyen, düşünmeye alışmamış gençler yetişmekte. kolaycılığa alışarak ve en kolay bulabildikleri resimli roman, cep foto romanı, resimli mağazin gazeteler ile yetinmek zorunda kalmakta. Böylece roman, hikaye, şiir alanındaki kültür ürünlerimizin emekçilerin eline geçmesi onlarca benimsenmesi baştan engellenmiş oluyor.

Sinema, müzik, edebiyat ve diğer kültür sanat alanlarında güzel, doğru, iyi ne varsa yozlaştırılmaktadır. Dinlemeye mecbur oldukları müzik emekçilerin karşılaştıkları tüm zorlukları ve bozuk düzeni "kader" diye bir söze yüklüyor. Böylece suçlu hep kaderdir düzen değil. Ya da seks kullanılır. Sadece ülkemizde değil, tüm sömürü düzeni olan ülkelerde seks kişilerin ilgisini gerçeklerden uzaklaştırmak, onları afyonlamak için kullanılır. Sinema afişleri insanı bakmaya iğrendirmektedir. Bu filimlere giden herkes bunların adi, kalitesiz, maksatlı çevrildiğini bilir, ama kasten iyi sinema ürünleri yapılmamakta. Yapılanlar sansürden geçmez. "Maneviyat"a önem veren "büyük ülkü"leri olanlar bu seks furyası karşısında "milli kültürü", "manevi kültürü" unuturlar, ama gerçekleri, sömürüyü anlatan ürünler karşısına dikilirler.

Artık bozuklukları örtmek, kişilerin haksızlıkları görmelerini, buna karşı tavır almalarını engellemek mümkün değildir. Bu sefer bir başka yol denenmeye başlandı. Şiddet konusunu işlemek. Televizyonda, sinemada, resimli romanda, çizgi romanda, sporda şiddeti kullanmak. Böylece emekçilerin düzene, haksızlıklara karşı olan hınçlarını bu yollarla boşaltmak ve bundan da para kazanmak. Döğüş metodları spor olarak öğretilmeye çalışılıyor. Sinemada en çok zıplayan, kılıç sallayan, döğüşen aktörler seviliyor Televizyon sürekli bir hırsız-polis oyunu haline geldi.

Bütün bunlar; yozlaştırılan, emekçilere mecbur edilen, kültür ve sanat. Ama yaşadıkları hayat emekçilere başka şeyler de öğretiyor. En iyiyi, en doğruyu, en güzeli hep kendilerinin yarattıklarını görüyorlar. Buna karşı ne elde ettiklerini de biliyorlar. Kader, seks, şiddet ve bunların veriliş araçları artık onları giderek daha az ilgilendiriyor.

Er veya geç ama mutlaka tüm emekçiler kendi kültürlerine sahip çıkacaklar ve artık kimse onları yanıltamayacak.

işçikültürü

● İşçi Kültür Derneği Merkez Yayın Organı ● Sahibi: İşçi Kültür Derneği Adına İlhan Akalin ● Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Neşe Çulhaoğlu ● Ayda bir yayınlanır ● Yönetim: Dere Sokak 10/2 Dışkapı/ANKARA

maya matbaacılık